

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by "Slovene National Benefit Society"

Narodna za Zdravstveno (Izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in naslovi člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštne.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponožite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Na glavo postavljen svet

Na drugem mestu Prosvete prinašamo članek Herberta J. Seligmann, poročevalca ONA (Overseas News Agency) o položaju v Nemčiji. Članek se pritožuje nad gospodarsko politiko vrhovne vojaške komande v ameriški okupacijski coni. Pravi, da ta komanda pod vodstvom generala Clayja popolnoma ignorira zaključke poudamske konference velike trojice, ki je dekretirala skoraj popolno gospodarsko uničenje Nemčije. In krši jih s tem, ker obnavlja produkcijo v tovarnah, namesto da bi jih razbila, kolikor jih je še ostalo za porabo, in pobrala stroje, kakor je dekretirala velika trojica—Stalin, Churchill (s podporo Attleja) in Truman.

Kaj mislimo o potsdamski pogodbi, to je o onih točkah, v katerih je dekretirana gospodarska smrt največje industrijske države v Evropi, odrežanje velikega kusa čisto nemških pokrajin—eno četrtino vse nemške poljedelske zemlje—njih priključitev k Poljski kot povračilo za izgubo zemlje na vzhodni meji in izgon milijonov Nemcev v skrajno Nemčijo—kaj mislimo o vsem tem, smo že povedali. Ta stran potsdamske pogodbe je po našem mišljenju na vsej črti stupidna, kajti njeno uresničenje se bo bridko maščevalo nad VSO Evropo, ne samo nad njenim osrčjem.

Odpri priznamo, da imamo proti vsaki vojaški oblasti velike predsodke, kakor jih imamo tudi proti vsakemu militarizmu, pa naj bo nemški, japonski, ameriški ali ruski. Proti obema smo, ker govorimo vojno iz dna srca. Sovražimo tudi vsako krivico, pa naj bo žrtve kdorkoli. Zavedamo se tudi, da krivice ni mogoče popraviti s krivico, ampak le s pravico. Toda pravice si ne predstavljamo za kakšno šlaparsko politiko, marveč je in mora biti nam pravi krivcem tudi stroga. Njena strogost se pa ne sme zamenjavati z maščevanjem ali z željo po okoristitvi. Kakor hitro se pravica zamenja za maščevalnost, postane krivica. To etično pravilo demonstrira vsa zgodovina človeške modrosti in zablod.

Toda če ameriška vrhovna vojaška oblast v Nemčiji res dela to, pravi Seligmann, to je obnavlja produkcijo v svoji coni in s tem ustvarja bogastvo, namesto da bi ga uničevala, tedaj kaže general Clay več "common sense", več modrosti kot pa so jo pokazali visoki diplomati v Potsdamu.

"Nekateri izmed ameriških vojaških častnikov žele doseči, kar imenujejo "good production record," pravi Seligmann, "vseled česar si prizadevajo spraviti v obrat čim več industrij, med njimi tudi težko industrijo... in industrijo umetnih gnojil."

Svet je res čuden—stupiden in na glavo postavljen. Na eni strani prihajajo iz Evrope glasovi o splošni lakoti, o grozovitem pomanjkanju vsega, o gospodarskem in političnem kaosu, kakršnega še ni poznala nobena dežela, noben kontinent. Sama revščina, sama beda, same razvaline, same bolečine. Gospodarsko življenje vsepovsod v popolnem zastoju. Vse te ogromne bede in lakote in kaosa in razdejavanja prihajajo od tam in od tukaj v srce segajoči glasovi za čim večjo pomoč s strani Amerike in s strani vsakega posameznika ter organizacij.

Na drugi strani pa zdaj prihajajo obsodbe neke oblasti, ker si v svoji pokrajini prizadeva, "da spravi v obrat čim več industrij... seveda nemških industrij—za proizvodnjo čim več krvavo potrebnih človeških dobrin. V obeh na glavo postavljenih ljudih, ki se znajo igrati le "power politics," je to postalo največje kriminalstvo. V obeh teh ljudih bi morala menda okupacijska vojska nadaljevati z delom razdejavanja tako, da ne bi ostal kamen na kamnu. Potem bi bila Evropa rešena. Če niso tako nazori največja blaznost, potem sploh ne vemo, kaj je blaznost.

Koliko si ameriška vojaška oblast prizadeva v Nemčiji, da spravi produkcijo v tir, nam ni znano. Ako je to njena splošna politika, tedaj jo odobravamo. Vsaka nova obleka, vsak par novih čevljev, vsak nov tovorni avto, vsaka tona železa, vsaka tona umetnega gnojila, vsak mernik več žita bo pomenilo toliko manj bede v Evropi. Škoda le, ker si vse okupacijske armade ne prizadevajo, da bi spravile čim več nemških tovarn in rudnikov v obrat. Od tega bi lahko imela koristi vsa Evropa, vse od nacijev podjarmljenih držav.

Mogoče smo kratkovidni ali stupidni, toda preprosta pamet nas uči, kolikor več bi Nemčija proizvedla, toliko večje reparacije bi lahko plačevala. Sploh nam je uganka, kako in kdaj bo Evropa na primer zgradila tisoče in tisoče porušeni mostov, kar je absolutna potreba za upostavitve transportacije, ako ne bo popravljena in pognana čim prej v obrat velika nemška jeklarska industrija, ki je bila hrbenica vse Evrope. Enako tudi nemška strojna in kemijska (nitratna) industrija za izdelovanje umetnih gnojil.

Kar se slednjih tiče, se vsi poljedelski večaki strinjajo, da jih vsa Evropa krvavo potrebuje. Radi uničenja živine bo živinskega gnoja še več let zelo primanjlovalo, toda evropska zemlja, ki je pridno izravnava že sto in stoletja, ne rodi ali pa zelo slabo, ako ni pognojena. In Evropa bo od neke morala dobiti umetnega gnoja predno si bo mogla zopet nastiti žleodec.

Seveda bi ga lahko dobila iz Amerike, Kanade ali Južne Amerike, toda je vprašanje, s česa ga bo plačala. Zastonj—na račun svojih davkoplačevalcev—ji ga tudi Amerika ne bo hotela ali mogla dati. Preostaja ji edini večji vir v svojem osrčju—velika nemška kemijska industrija. Ako jo bodo zmagovalci docela uničili, bodo s tem le zadali nov udarec vsej lačni Evropi.

Na drugi strani je tudi vprašanje, kako naj industrijsko uničena, teritorialno okrnjena in v agrarno deželo spremenjena Nemčija preživlja okrog 70.000.000 svojega prebivalstva, ako ne bo imela dovolj umetnega gnoja? Splošno vprašanje, kako se bo taka Nemčija preživljala tudi brez pomanjkanja umetnega gnoja, kajti že

Glasovi iz
nasebinZAHVALA VSEM
DOBRIH LJUDEM

Barberton, O.—Slovenski dan, ki se je vršil tu v mesecu avgustu v korist naših bratov in sester v stari domovini, je bil velik uspeh v vseh ozirih.

V imenu odbora podružnice št. 51 SANSa se iskreno zahvaljujem povabljenim gostom in vsem drugim našim rojakom in rojakinjam, ki so se udeležili tega piknika. Hvaležni smo govornikom dr. F. Kernu in odvetniku L. Kushlanu za iskrene in resnične besede. Zahvaljemo se tudi vsem zunanjim posetnikom iz Clevelanda, Sharona, New Philadelphije in vsem iz barbertonske okolice.

Čisti dobiček priredbe je bil \$402. Posebni darovi na pikniku pa so znašali \$37. Darovali so: Anton Osaben in žena \$10, J. Okoren (Cleveland) \$5, J. Pollock (Cleveland) \$5, Frank Steiner in žena \$5, Lovrenc Frank \$5, Mrs. A. Zeleznik \$5 in J. Vadal \$2. Torej dobiček priredbe in darovi znašajo skupaj \$439. Če poprej pa so dobri ljudje darovali za SANSovo pomožno akcijo in članarino \$163, tako da smo poslali julija in avgusta v urad SANSa v Chicago skupaj \$602. Naši bratje in sestre v stari domovini nam bodo zelo hvaležni za ta lep prispevek, pa naj se z denarjem kupi kateri koli potreščina.

V imenu odbora se zahvaljujem vsem delavcem, ki so pomagali na pikniku, prav tako onim, ki so prispevali jestvine, pijačo in drugo ter poskrbeli, da so se ljudje peljali na prostor in zopet domov. Vsi skupaj smo se zavedali, da smo prispevali delo in denar za naše lačne in preganjane bojovnike v naši lepi stari domovini, katero so hoteli Italijani, Nemci in Madžari popolnoma uničiti. Poleg tujih sovražnikov pa so narod uničevali domači izdajalci, ki so se imenovali domobranci. Seveda, branili so svoj dom, sosedevega pa izdajali. Sedaj, ko je prišla pravična sodba nad nje, pa beže kot podgane.

Jugoslovanski patriotje so jih imenovali švabobranci. Švabe so branili namesto svoje brate in sestre. Torej Nemci in Italijani so prišli k nam požigati, krast, morit in zastrupljati nedolžne ljudi, izdajalci pa so jih v njih zločinskem delu podpirali. Vzle temu najdemo tu v Ameriki gotovo baže ljudi, kateri se prednejo zagovarjati te slovenske izdajalce. Tem ljudem so drugi preskrbeli varno zavetje pri polni skledi in pri tem pozabljajo svojo sveto dolžnost.

Postenemu in resnicoljubnemu človeku, ki vse to vidi in sliši, se prične obračati žleodec zavoljo jeze nad takimi sebičnimi in perversnimi, kakor so se nekateri izkazali v Ameriki. Ljudje, ki bi morali učiti in izkazovati usmiljenje, so slabši kot zveri. Naj ti zakrknjenec malo pomisli, kdo je prav za prav začel te dve vojni. Začeli so obe vojni katoličani!

Prvo svetovno vojno so začeli katoliški Nemci z luteranskimi vred. Prav tako katoliški Italijani in katoliški Madžari. Drugo svetovno vojno pa so zopet zanesli katoličani in nekaj luterancev. Mnogi katoličani so se razkopirali po katoliških in nekatoliških državah ter ropali, ubijali in zastrupljali ljudi.

Kaj je vendar narobe pri teh katoličanih? Ali niso pravilno

vzgojeni, ali pa je nekaj narobe z našo vero. Saj je vendar dosti dobrih katoličanov. Kje so ti ljudje zajemali pravo misel od svojega bližnjega?

Danes zgodovina jasno pravi, da so katoličani zgrešili svojo misijo. To so jim pokazali značajni in pošteni Rusi in prav tako Američani. Danes je na kolenih ta pokvarjena katoliška svojat. Če se bodo ti hudobni ljudje zopet kdaj postavili na noge, potem bodo do kraja uničili svet. Vsi dobri katoličani želimo, da ta nepoštena svojat se naprej ostane na kolenih. Gorje človeštvu, ako bi ti lopovi dobili v roke atomsko bombo!

Te ljudi mora zadeti pravična kazen na tem in onem svetu. V tej vojni je bilo ubitih samo Rusov 21 milijonov. Ni mogoče opisati, kaj vse so počenjali z njimi. In kaj vse so počenjali Nemci in Italijani s Slovenci!

Ne vem, kaj slabe katoličane tako skrbi ruska vera ali neveda. Rusi so s svojo vero v resnici visoko nad nami. Vi, katoliški zapeljanci in švabobranci ste globoko pod njimi. Fanačni katoliški duhovniki v Ameriki in po drugih deželah pehajo z rokami in jezikom dobre katoličane iz cerkve. Ljudstvo zastrupljajo s sovraštvom dan na dan, nedeljo za nedeljo, tako da se postenemu človeku gabi v dno duše. Nerazsodni, sebični ljudje požirajo to sovraštvo in potem nimajo usmiljenja do nikogar in nočejo pomagati nikomur. S takim ravnanjem pripravljajo samo tla za tretjo svetovno vojno. Tako delajo v Ameriki in drugod. Nekateri duhovniki so ljudje, ki nimajo pokvarjenega srca in duše in pomagajo svojemu bližnjemu, največji trn v peti.

Hvala Bogu, da je nekaj duhovnikov tu in v stari domovini, ki se trudijo za blagostanje človeštva.

Mi ne smemo pozabiti, da so nam izvojevali svobodno življenje Washingtonovi bojovniki, prav tako kot v tej vojni Rusi in partizani. Tudi Washingtonovo vojsko so tedaj obmetavali z vsakovrstnimi grdimi priimki, prav tako kot danes psujejo Russe in partizane. Vse so jim izrekli Angleži in slabi domačini.

Ni lahek boj s sovražnikom, ki je v veliki premoči, toda potreben je boj za obstanek življenja. Sovražniki Rusov in jugoslovanskih partizanov zahtevajo sedaj, naj jim bi Rusi in partizani vse odpustili in naj bi se prenehalo s klanjem sedaj, ko je vojna končana. Tako sebično mislijo vsi zapeljanci. Tem ljudem se niso smilili milijoni, ki so umirali v groznih mukah. Niso se jim smilili milijoni Rusov, Poljakov, Jugoslovancev, Čehov, sedaj pa se sklicuje na usmiljenje.

Saj vemo, kje pes taco moli. Smilijo se jim samo domobranci in ubežniki, kateri pa bodo prej ali slej prejeli zasluženo plačilo. Delala bi, kadar bo tem ubežnikom odpustila Amerika, naj jim pa odpuste tudi Rusi in partizani. Ampak Stric Sam kaj takega ne namerava. On je zelo dober in bo prav tako dobro plačal za svoje mrtve in pohabljenе vojake. To jasno kaže, ker še vedno lovi po drugih deželah morilce in one, ki so zakrivilo vojno. Kar pa se meša v nekatere slovenske sebične glavah, pa nima tako nobenega pomena in veljave.

Da, ti koristolovci in sebične

zi so v prvi vrsti krivi vojne, ker prav tako postopajo kot njih vredni bratci Nemci, Italijani in Madžari. To je zgodovinska resnica in je ne more ovreči noben psovač.

Jennie Okolish,
blagajničarka.

PISMO S KOČEVSKEGA

Brooklyn, N. Y.—Sledeče pismo je prejel od svojega prijatelja iz stare domovine mr. Mjoms iz Brooklyna, N. Y., in je bilo prvotno priobčeno v G. N. Pismo je datirano v Livoldu, dne 11. julija 1945 in se glasi:

Dragi prijatelj!

V začetku mojega pisma Vas vse iskreno pozdravljamo. Dolgo, silno dolgo je od tega, odkar smo Vam pisali zadnjič in prejeli od Vas pošto. V tem času se je pri nas zgodilo mnogo, mnogo gorja in bridkosti. Skoraj bi bili zbrisani s sveta in le zmagi naše partizanske vojske in zmagi zaveznikov se imamo zahvaliti za svobodo in življenje. Sedaj je Slovenija samostojna država v zvezi z drugimi samostojnimi državami federativne Jugoslavije.

Sedaj bom pa kratko opisal naše doživljanje, vedoč, da te silno zanimajo novice iz domovine. Ko se je začela vojna 1. 1944, so nas zasedli Italijani. Težko je bilo življenje pod fašizmom. Kočevarji so se izselili na Stajersko okrog Brežice. Kje so sedaj? Razkropljeni so povsod po Nemčiji, kamor so bežali, nekateri pa so ostali tu in se niso hoteli seliti.

Naše vasi so ena sama razvalina. Kočarjev in Kačjega potoka sploh ni več. Tudi Rajntala in Knežje lipe ne. Tudi Stari log več ne stoji. V Mozlju je še par hiš okoli cerkve. Vse, prav vse so požgali fašisti ali pa kasneje Nemci. Ljudje so pa bili pobiti ali pa zaprti. Samo iz Livolda in Dolge vasi je čez 50 mrljcev in to samo tistih Slovencev, ki so tu ostali. Tudi mi smo pustili 18. maja 1942 vse, pa bežali v Koč. reko. Tam so nas Italijani zajeli, pa sem bil zaprt v Italiji v Padovi 15 mesecev. Zgubili smo sploh vso obleko, perilo, orodje; požgali so mi skedenj in čebelnjak. Hiša je ostala, ali prazna.

Ko je Italija kapitulirala, so nas zasedli Nemci. Ti so delali isto kot fašisti. Kar niso prej uničili, so pa zdaj ti; tako da smo vsi sedaj na beraški palici. Službo sem dobil spet in mogoče si bomo sčasoma spet kaj spravili vkup. Veseli smo, da smo ostali vsi štirje živi in ne poškodovani. Tudi Nemci so me zaprli. Saj so hoteli vse iztrebiti, zato jih je pa tudi zadela kazen božja. Kočevska posestva so zdaj narodna last, od tistih, ki so šli v Nemčijo. Kako bo z amerikanškimi, pa ne vem.

Kako ste pa kaj vi preživeli vojno? Grmelo in treskalo gotovo ni tako kot pri nas, da smo včasih že obupavali in se tresli za življenje. Tudi lačni menda niste bili tako kot mi. Smo sicer delali ali manjkalo nam je vsega, ker so nam okupatorji kradli bolj hitro, kakor je moglo rasti. Tudi oblečeni ste bili boljše kot mi, ki so nam vse uničili in si skozli vso vojno nismo mogli nič kupiti. Julija 1942 nam je od vse posode ostala 1 žlica; obleke pa, kar smo imeli na sebi. Zadnji čas je, da je konec. Sedaj se trudimo vsi, da si zgradimo dom in državo. Naša volja je trdna, pa bomo sčasoma spet kaj imeli.

Prav lepo pozdravljam Vas vse, kakor vse Bertine znanke in znanke!

Vrabič Rudolf.

BRAT NA POTI
V DOMOVINO

Milwaukee, Wis.—Tu vam pošiljam pismo mojega brata Antona Androjne, vas Vrh, št. 17, pošta Boštanj, Jugoslavija. Pismo mi je poslal neki ameriški vojak, ki se je srečal z njim v Nemčiji.

Pismo je datirano 5. julija in se glasi:

"Dragi brati!

Danes se nahajam v Stutgardu. Sedaj sem z družino na poti proti našemu ljubemu domačemu kraju. Z menoj je tudi brat Ciril in sestra Micka. Zdravi smo vsi; tudi mati, ki je sedaj stara 80 let. Tukaj sem se srečal z Američani in med njimi je eden, ki govori nekoliko slovensko in mu bom izročil to pismo, kajti on je doma blizu Milwaukeeja.

Sedaj pa moram končati, kajti vlak bo takoj odpeljal naprej. Pisal ti bom več, ko bom dospel domov. Pozdravlja te družina Anton Androjna."

Joseph Androjna.

PISMO PRIMORSKEGA
UJETNIKA

Ogden, Utah.—Po dolgem času se zopet oglašam v Prosveti in zaeno pošiljam naročnino.

Iz tukajšnjega ujetniškega taborišča se je vrnilo že precej ujetnikov domov v Italijo. Do sedaj so pošiljali domov le one ujetnike, ki so doma v srednji Italiji. Ta teden jih bodo zopet poslali nekaj, med njimi tudi nekaj Tržačanov. Slednji so zelo tožni. Najbrže nimajo čiste vesti. Gotovo so storili kakšno krivico in se sedaj bojijo iti po pravico.

Sedaj nestrno pričakujemo, da bomo prejeli kakšne novice s Primorskega. Prepričan sem, da bodo prišli naši primorski kraji pod našo Jugoslavijo, kajti bilo bi preveč kruto, da bi primorski Slovenci zopet postali italijanski sužnji. Da, strašno smo trpeli pod italijanskim jarmom!

Naši bratje in sestre so prelili zelo veliko krvi za svojo svobodo in svobodo naše matere slovenske zemlje. In sedaj bi bilo krivično, zelo krivično, ako bi Italijani še nadalje vladali nad slovenskim narodom, kateremu so pili kri zadnjih 25 let.

Blagor tistemu, ki še ni nikoli živel med Italijani, kdor še ni okusil njihove hudobije in krutosti. Jaz in mnogo drugih Slovencev smo veliko pretrpeli, ker se nismo hoteli podati za nobeno ceno.

Iskrene pozdrave vsem Slovincem, ki se nahajajo v Zedinjenih državah.

Cpl. Felix Kretič.

DELAŠKI PRAZNIK

Hermans, Pa.—Danes je Delavski praznik in ker imam prav nekaj časa na razpolago, hočem posvetiti nekaj skromnih vrst temu prazniku, ki je velikega pomena za nas delavce.

Ob času Delavskega praznika se narava že nagiba proti jeseni in listje prične polagoma padati z drevev. In tako bomo v jesenskih dneh in nato v zimskih spet imeli malo več časa in se pripravili za spomlad.

Dandanes imamo učene strokovnjake in znanstvenike, ki s svojim umom in iznajdbami lahko kontrolirajo razne stvari, toda narave kot take ne more nihče kontrolirati ali jo zaobrniti v drugo smer. Zato bo ostala zima zima in prav tako drugi letni časi oz. sezone. Sicer pa mislim, da je popolnoma pravilno, da ostane tako kot je, da človek ne moti narave.

Svet je še vedno pod kontrolo neke tajne sile, ki je skrita med gorami. Toda človek ne more rešiti te nevidne uganke, čeprav je v drugih ozirih silno moder, tako da leta po zraku, po zemlji in tudi pod zemljo. Svet se vrti nevidno in s silno naglico.

In tudi kolesa so se stikala naglico zadnjih nekaj let v tovarnah po vsem svetu. Toda kakor hitro je prišlo do kapitulacije Japonske, so nam takoj navedali, da se bodo industrijska kolesa od sedaj obračala



Ko je Ira Mosher, predsednik Narodne zveze tovarnarjev, vрил pred senatnim odborom proti sprejetju Murray-Waggevega osnutka za "polno" aloenost, ga je senator Glen T. lor iz Idaho (na sliki) imenil zavrniti. Mosher je dejal, ako predsednik Združenih držav svojem priporočilu kongresu povedal industrijsko prosperiteto ("boom"), bi to lahko imel nasproten učinek in bi se delo znašlo v krizi. "Kolikor se minjam," je dejal senator T. lor, je predsednik Hoover raž dnevno napovedoval proriteto, toda se ni hotela pokazati izza vogla."

samo pet dni v tednu. Kaj dni! Za človeka je dovolj, bi delal samo štiri dni ali pa glavno je, da mu plačajo, da se lahko pošteno preživi.

Toda ko je prišlo poročilo, je konec vojne, so nam delavcem takoj "koze" povedali so, da bodo morali tisti, ki so več stari kot 40 ostati doma. Hm, kaj tisto niso več mladi "mandelci", potrebujejo zaslužka? Ali starejši delavci živijo od mladih božjega glasu?

Ne, prijatelji, nič kaj drugega se nam ne obeta. Delavci bil revež in bo ostal revež, tem ko se veliki trebusniki de na račun ljudskih žuljev.

Pisec ima precej pisane tekstov v poglavju lova za lom. Da, zopet se nam obda da bomo morali romati do varne do tovarne, a le do vsi otepali. Nikdar več bi rad prišel v položaj, v rem sem bil pred leti. On so hoteli imeti kruha, dela, bilo nikjer, da bi zaslužili življenjske potreščine.

Sedaj pa je družina odin delali smo vsi razen žene, sin pa služi Strica Sama na cifiku že približno dve leti pet mesecev.

V slučaju, da me bodo odvili z dela, potem sam ne vem kam se bom obrnil. Ker v da ne bom našel drugega, se bom pa napotil iskat tla bogatega ameriškega tla, kateri je podkovan z srebrnom in zlatom, dočim pokrito, hišo s papirnatimi tati. Mogoče ga bom mogoče ne. Sicer pa bom dosti časa na razpolago in bom lahko iskal do sodnega F. Flak



Novi jugoslovanski minister v Washingtonu Stanoje Simić vori na javnem shodu v New Yorku. Shod so priredile jugovanske organizacije 22. avg. v Manhattan Centerju.

ŽENSKO POGLAVJE

PA LE NAPREDUJEJO

To mi je dala jesti. Kmalu sem izgubila zavest in nič ne vem, kaj se je zgodilo tedaj. Drugi dan sem imela hudo mrzlico in mnogo tednov sem ležala hudo bolna in bledela se mi je. Leta 1919 je moj soprog, ki je bil bombažen delavec, umrl od vnetja pljuč. To je bilo komaj šest mesecev po najini poroki. Ker ni imel brata, čigar žena bi bila morala postati po postavi, sem se vrnila k svojim staršem. Ampak ni mi bilo usojeno, da ostanem dolgo doma. Neke noči je brat moje matere prihitel v hišo z vestjo, da so neko bližnjo vas napadli banditi, oskrnili vse ženske in da so na poti k nam.

Moj dve sestrini in jaz smo se maskirale kot stare ženske in v spremstvu mojega strica pogrnile v hribe. Dva dni pozneje smo prišli v mesto Kokand in tam nas je stric izročil ondodnemu išanu (čudodelnemu duhovniku), po imenu Rahmatula, rekoč: "Meso je vaše, kosti so naše," kar pomeni, da lahko stori z nami, kar hoče, a kadar umrjemo, pride kdo po nas.

Išmanovo štiri žene so nam s pomočjo starega služabnika takoj od začeta grelnile življenje. Po ves dan smo morale pripravljati jedi za muridija, pomožnega duhovnika, ki je posedal okrog hiše in ni delal ničesar, ali pa za obiskovalce, ki so prihajali k čudodelcu za pomoč. Nareževanje čebule, kuhanje pilava, pomivanje posode nam ni dopuščalo ne trenutka oddiha. Pet mesecev smo delale v starih ženskih oblekah, v katerih smo bile prišle. Plače nismo dobivale nobene in jedle smo, kar je ostalo. Čez nekaj časa je dal Rahmatula mojo starejšo sestrnico nekemu odvratnemu muradiju, ki je imel dve ženi doma, za ženo. Na svatbo je prišel moj stric in mi prinesel žalostne vesti. Banditi so ubili mojega očeta in mu odrezali glavo pred očmi moje ugrožene matere. Dolžni so ga, da je skrival mene. Hotela sem se vrniti domov, toda stric mi je dejal, da pripadam svetemu išanu in če bi me hotel hotel poročiti, da bi me odkupiti me. Prosila sem, naj mi vsaj pošlje bolj obsebo in to mi je obljubil.

Nekega dne je Rahmatulova najmlajša žena obolela in tabib duhovnik, ki je ob enem zdravnik ji je naročil, naj ves teden živa žabjo juho. Ukazali so mi, naj poiščem s starim služabnikom v bližnjem močvirju žabo. Posrečilo se mi je, da sem jih nekaj vjela brez težav, zato so me drugi dan pustili, da sem šla sama. Vjela sem eno žabo in jo teknila v košarico, ko sem zalajala glasbo. Pohitela sem do glavne ulice in tam sem uzrla nekaj, kar bi bila vedno smatrala za nemogoče. V dolgi procesiji so korakale ženske, večinoma brez pajčolanov, za godbo in prepevala na ves glas. Dve sta nosili na droh razpeto rdečo zastavo z napisom: Jašasan čotunlar osodori. To pomeni: Slava ženski osvoboditvi. Skoraj nehoti sem sledila, s precepom v eni in s šošaro v drugi roki.

Prišli smo do velikega dvoriča, kjer so bile mize in stoli. Bilo je tam čaja in vabljivih jabolk in slaščic. Neke ženska je stopila na oder in začela govor. Dejala je, da življenje, ki ga ima večina nas, ni pravično, da mož ima pravice pretepati ženo, da ima nobenega vzroka, zakaj se ženska ne bi smela učiti prav tako kakor mož in da ženskam ni treba hoditi vse življenje zagrjenim z gostim pajčolanom. Stala sem tam kakor prikovana. Bilo bi prav lepo, če bi bile ženske proste kakor možje, toda kaj ni Alah prepovedal tega? Ženska na odrju je govorila preproste reči. Gotovo jo bodo kazenovale, kadar konča. Namesto tega so vse razvnete ploskale in klicale: Slava ženski osvoboditvi!

Potem je govornica—pozneje sem izvedela, da je bilo njeno ime Ibrahimova—opazila mene, mojega samo, medtem ko so vse druge sejele in je prišla k meni. "Ali nečete sesti?" me je prijazno vprašala. "Bojim se," sem plašno odgovorila. "Živim pri išanu in če bi zvedel da sem tukaj, bi me gotovo ubil." "Ali je on vaš soprog?" "Ne, služkinja sem v njegovi hiši."

Vztrajala je na tem, da sedem in kaj zavijem. Povedala sem ji svojo povest. Ko sem končala, me je vprašala: "Ali ne bi hoteli študirati?"

"Študirati? Saj sem ženska," sem se zavzela.

Tedaj mi je z vso potrpežljivostjo razložila, da je gospodstvo groznega emirja pri kraju, da je vse ljudstvo svobodno in enakopravno, da vsakdo lahko študira, če ga mika, pa naj bo mož ali žena.

"Da, da, strašno rada bi se kaj naučila," sem zaklicala. "Če bi mogla ostati pri vas, se ne bi vrnila več k išanu."

Tako sem bila uvedena v novo življenje, v življenje, o katerem mi ne bi bilo niti sanjalo. Zivelam sem v velikem komunalnem domu za ženske. Spominjam se, ko sem prvič stopila v kopalno kad. Izprva sem se bala, potem pa bi bila rada cele ure ostala notri. In ko sem prvič v svojem življenju spala v postelji, sem mislila, da mora to biti bjamar biči (raj). Potem sem se stopnjema naučila čitati in pisati, počasi, od začetka, a kmalu mi je šlo gladko. Bila sem silno srečna in ležela sem, da bi mogla povedati materi, toda bala sem se, da bi se morala vrniti k išanu.

Nekega dne, ko sem napravljala posteljo, sem opazila močno zavito žensko pri vratih. "Vstopite!" sem smeje zaklicala. "Torej ni moških tukaj." Prišla je k meni tako blizu, da se je njen pajčolan dotikal mojega obraza in sem se zbala. Naenkrat je zaklicala: "Časjad!"—Bila je moja mati.

Izprva ni mogla govoriti, ampak je le stala, me oklepala in jokala. Potem sem slišala njeno povest. Stric je bil zopet prišel v Kokand z novo obleko, kakor mi je bil obljubil, pa je slišal, da sem bila umorjena. Ko se nisem vrnila z žabjega lova, je ishan vprašal neko vedeževalko in ta si je izmislila fantastično povest o banditih, ki da so me oskrnili in umorili. Mati je ves ta čas zalovala za menoj. Išana so seveda smatrali za najmodrejšega moža in kar je on dejal, je moralo biti resnično. Tedaj pa je nekega dne dobila od komunalne hiše obvestilo, da živim tam in da me lahko obišče, če želi.

Pozneje sem zvedela, zakaj so poslali ponjo. Neki mladi učitelj bi me bil rad poročil. Moja mati je dovolila in poročila sva se. Obred je bil enostaven—vse drugačen od prve poroke. Jaz sem še nadalje pohajala šolo. Pozneje sva oba, moj mož in jaz dobila dovoljenje, da se vpisava v pripravljalnico za visoko šolo. Od tam sva šla na univerzo v Taškentu in izučila sem se politične ekonomije. Kmalu sem se naučila ruščine, da sem mogla čitati tudi ruske knjige in se pogovarjati z Rusi. Posvetila sem se organiziranju zaostalih žensk svojega plemena, bojevala zoper otroške poroke, zoper nepismenost, zoper neznanje v zdravstvenih rečeh. In to je, kar delam sedaj.

To je moja povest, povest, kako je iz domače tržne živali postala svobodna žena. To je le ena izmed tisočih podobnih povesti iz sovjetske republike Taškistan... —C. G.

(Konec.)

Znanstveni paberki

V srednji Afriki so našli pse, ki jih domačini imenujejo basendže. V vsakem oziru pripadajo te živali pasjemu plemenu. Kar pa nasprotuje vsem pasjim navadam, je to, da se umivajo, in kadar se basendži ujezi, skrivaj hrbet kakor maček.

Nekatere divje race, če so ranjene, se rajko utope, kakor da bi se dale ujeti.

Spomenica Združenega odbora državnemu tajniku

New York.—Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev je dne 10. septembra t. l. poslal sledečo brzojavko državnemu tajniku Jamesu F. Byrnesu, predstavniku Združenih držav v Londonu, kjer se vrši posvetovalje tajnikov zunanjih uradov Amerike, Rusije, Velike Britanije, Francije in Kitajske:

"Predstavljajoči veliko večino, približno milijon Amerikancev jugoslovanskega porekla, in željni, s stališča Združenih držav in Jugoslavije, da pravica in inteligentno državištvu končno premaga v vprašanju Trsta in ozemlja Istre in slovenskega Primorja, si naš odbor dovoljuje Vas prositi, da Združene države podprejo jugoslovanske zahteve za preureditev jugoslovansko-italijanske meje.

Prosimo Vas in Vaše pomočnike, da prečitata brošuro "Trieste", katero je napisal profesor A. J. P. Taylor iz Oxforda, izdal pa je Jugoslovanski informacijski urad v Londonu. Brošura vam je bila ali pa bo na razpolago. To je objektivna, dobro premišljena in zelo pravična razprava, ki zasluži Vaše pozornost. Njena razlaganja izhajajo iz želje za mir in pravico in gospodarski napredek vse okolice Trsta, v katerem je vključena ne samo Jugoslavija, ampak tudi druge dežele na jugu srednje Evrope.

"Želim poudariti, da se naš odbor popolnoma strinja s Taylorjevo tezo za pravilno rešitev vprašanja Trsta in da smatramo za zelo važno, da se Vi in Vaši pomočniki spoznate z njo.

Z najboljšimi željami za uspešno konferenco ostajamo z velespoštovanjem,

Zlatko Baloković, predsednik.

Iz Slovenije

Obnova na Dolenjskem

Novo mesto, 11. junija.—Na Dolenjskem so obnovitvena dela že v teku. Da bo na razpolago dovolj gradiva, posvečajo veliko pažnjo opekarnam. Največja dolenjska opekarna v Prečnji je že začela obratovati. Tudi opekarne v Račjem selu pri Trebnjem, opekarna v Straži, opekarna v Zalogu pri Krki in manjše v St. Jerneju, Beli Cerkvi in na Malem Slatniku pri Novem mestu bodo v kratkem v obratu. Načrti za postavitev velike apnenice v Bršljinu so že izdelani.

Vodne in parne žage ob Krki so že deloma v obratu. Nudile bodo predvsem stavbni les. Tudi oblačilna industrija se obnavlja. Velika predilnica in tkalnica že obratuje v enem turnusu. Če bo na razpolago več surovin, bo obratovala v treh turnusih. Ob polnem obratovanju bo tu zaposlenih okrog 100 delovnih moči. Tekstilna tovarna bo v kratkem v obratu, kakor tudi industrija perila. Tovarna od šamotnih peči v Bršljinu izdeluje v velikem obsegu šamotno opeko in peči.

Poljedelstvo se dobro razvija. Obdelana in posejana je vsa zemlja. Vprašanje vprežne živine rešujejo civilne in vojaške oblasti, ki so razdelile poljedelcem na tisoče konj. Prehrana bo z lastnim pridelkom zagotovljena.

Vinogradniki so prejeli večje količine modre galice. Potreba je bila velika, ker je grozila nasadom nevarnost uničenja. Obilasti modro galico še nadalje uvažajo v okraj in jo razdeljujejo med upravičence.

Na novomeškem kolodvoru je začela poslovati kuhinja Rdečega križa. Hrano iz te kuhinje dobe interniranci in begunci, ki se vračajo na svoje domove.

V mestnem smetišču so našli dve moški trupli, vezani z žico. Žrtvam so pred ustrešlivitvijo zločinci polomili ude. Identitete žrtev fašističnega terorja niso mogli ugotoviti.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih citate vsak dan?

O POLOŽAJU V NEMČIJI

Poroča Herbert J. Seligmann

Uradna ameriška osebnost, ki se je ravnokar vrnila iz Nemčije, je v teku dolgega razgovora z vašim korespondentom pripovedovala o opazovanjih, ki navidezno potrjujejo, da ameriški vojaški kontrolni svet ni izvedel v Nemčiji politike, katero so izdelala ministrstva vojne, zunanjih zadev in financ ter gospodarska administracija za inozemstvo.

Te politične smernice je bil odobril predsednik Zedinjenih držav sam. Po omenjenem načrtu je bilo treba najprej uničiti sposobnost Nemčije za vojno, drugič, odvzeti iz Nemčije vso industrijsko opremo izveniši one, ki je neobhodno potrebna za standard življenja, ki pa ne sme biti višji kot v deželah okrog Nemčije.

Glasom izjave te osebnosti "ni bilo storjeno ničesar, da se izvede ta uradna politika napram nemškemu rajhu."

Ravno nasprotno, politika vojaškega kontrolnega sveta pod generalom Luciusom Clayjem je bila—uvažanje hrane v Nemčijo in obnova onih industrij, brez katerih ni bila vojna nemogoča. Omenil mi je industrijo umetnih gnojil, nitratov, ki so ob enem temelj industrije razstrelivov.

"Niti enega samega pametnega ameriškega častnika nisem srečal v Nemčiji, ki ne bi bil del kraja razočaran nad tem, kar se godi, ter si ne bi želel priti domov in s tem vsaj nekoliko zavleči industrijske obnove Nemčije," je dejal.

To spremembo ameriške politike napram Nemčiji je baje pripisati različnim vzrokom. Prvič, general Clay je javno dejal, da noče, da bi se mu očitalo, da morajo Nemci pod njim stradati. Pravijo tudi, da se bo, ako Nemci ne bi imeli "dostojnega" življenja, da se utegnejo obrniti k Rusom. Drugič, nekateri izmed ameriških častnikov žele doseči, kar imenujejo "good production record," valed česar si prizadevajo spraviti v obrat čim več industrij, med njimi tudi težko industrijo. Tretjič, Robert Murphy, ki je znan radi svojih pogajanj z višjiko Francijo iz časa pred osvoboditvijo, je zdaj ameriški politični svetnik.

Posledica vsega tega je, da si je izbrala Amerika v Nemčiji najlažjo pot, ki je pot obnove nemške produkcije. Ne le, da se ne protivi obnavljanju težke nemške industrije, Nobenega napora ne dela, da bi manj nevarne industrije nadomestile obratne težke industrije.

Dejal je tudi, da nekateri britanski člani kontrolne komisije še vedno žele ohraniti nemško industrijo na taki stopnji, da bi mogla služiti Nemčiji kot jez proti Rusiji.

Glede Rusije je zatrdil, da je rusko vojaško osebje v Nemčiji mnogo tesneje v stikih z zunanjim uradom kot druge okupacijske sile.

Mnenje te osebnosti je, da utegne ta preobrat ameriške po-

like povzročiti težke in dalekosežne zapletljive na političnem polju. Ako bi se Zedinjene države po enem ali dveh letih umaknile iz Nemčije, bi bili temelji zopetne industrializacije Nemčije že položeni—in s tem tudi za zopetno nemško oborožitev. Kontrola industrije, ki je v polnem obratu, pa je nemogoča. Naglasil je naslednje: ravnatelji ne upravljajo tovarne. Obrat dela nadzorujejo oni, ki so na delu; inženirji, upravitelji, delavci.

Napovedal je tudi velike hommatije radi tega. Prepričan je, da prihajajo grenke in ostre pribože iz Belgije in Nizozemske, iz Češke, Norveške in Jugoslavije.

V nekaterih krajih, mi je dejal, so nacisti še vedno na vodilnih industrijskih mestih. Eden vojaških guvernerjev mu je rekel, da bodo pri njem ostali nacisti na poslu, ako so najbolj zmožni, da obratujejo tovarne.

Največja preizkušnja te ureditve, v kateri ima vojaštvo vse v rokah brez vsake učinkovite civilne kontrole, bo prišla, ko bo oblikovan načrt za reparacije, prihodnjega 1. februarja. Komandanti bodo imeli polnomoč, da vložijo svoj veto za material, ki bo imel biti odposlan. Vse kaže zdaj, da bodo zadržali vse, kar bodo le mogli, a narodom, ki zahtevajo reparacije, bodo vse odrekli.—ONA.

Usoda bolgarske kraljevske rodbine

Sofija, ONA.—Z račno pošto. —Ko je maršal Tito ostro obtožil jugoslovansko kraljevsko dinastijo, so se začele na Bolgarskem razprave o usodi tukajšnje kraljevske hiše.

Bolgarska dinastija je ostala čisto neopažena v ozadju, odkar je kralj Boris umrl na tajnosten način leta 1943. Ko se je domovinska fronta polastila oblasti, so bili regenti že pripravljeni in so takoj nastopili. Tako je bila na videz ohranjena fasada kraljevine, toda to je tudi vse.

Kraljica Giovanna, vdova kralja Borisa in hčerka italijanskega kralja, ne stanuje v zaprati mestni palači, pred katero stoji velik spomenik komunističnega Jurija Dimitrova. Nastanila se je v veliki palači 50 sob, ki se nahaja 22 km od Sofije. Tam živi z mladim kraljem Simeonom—kateremu je 8 let—in njegovo sestro, 11-letno princezino Marijo Luzio.

Kraljevska rodbina se le malo in redko pokaže v javnosti. Zalovanje za umrlim soprogom in politična modrost nasvetujeta 38-letni kraljici, da se omejuje na obiskovanje cerkva in samostanov.

Večina bolgarskega naroda je čisto brezbrizna napram kraljevi hiši, le premožnejši krogi nekoliko računajo na to, da bi povratek dinastije na prestol oživel staro tradicionalno življenje.

V obeh svetovnih vojnah je imela koburška dinastija smolo in je stavila na napačnega konja. Preprosti narod, ki je zelo ljubil kralja Borisa, je vendar nesposoben, da požabi le usodopolne zmote svojih kraljev.

Komunistični krogi so bili do zdaj zelo previdni in taktični v vseh razmotrivanjih glede bodočnosti kraljevine—republikanske težnje so osobito žive le med agrarci, v delu častniškega zbornice armade ter v nekaterih krogih intelektualcev in med delavstvom.

Mnogo komunistov je naziranj, da so zamudili važno priliko, ko so prevzeli oblast z domovinsko fronto, ker bi bili mogli takrat brez nadaljnega pregnati vso kraljevo rodbino. Drugi pa tem trditvam ugovarjajo in trde, da bi bil ves ta pokret v tem času kompromitiran ter bi bil zašel v največje težave.

Odločni nastop maršala Tita proti monarhiji v Jugoslaviji bo nedvomno povzročil, da bo vprašanje kraljevine prišlo na razpravo v novem parlamentu, ki se ima sestati še letos in ki bo vsekakor pretežno republikanskega mišljenja.

Zakon Prirode

Veliki tvorec — Priroda — ustvarja, neprenehoma ustvarja skozi vso večnost, ustvarja n preustvarja, polaga staro v grob in poraja novo. V vsem tem njenem porajanju in prerajanju, zidanju in prezidavanju, sejanju in zorenju in novi rasti

in novih ploditvah, v njenih poskušnjah in zmotah in popravkih in uspehih je stalen Zakon, po katerem se mora ravnati sama—in največjem in najmanjšem, v gibanju svetov in v atomu, in ki mu mora slediti vse, kar je ustvarjeno. In v velikem, skrivnostnem delu Prirode je Lepota, razveseljujoča oči, napajajoča duhove z nektarjem in dajočo plačilo največjim človekovim naporom. Ne išče in ne prolizava lepoto v enoličnosti, temveč v najbolj pisani pestrosti. Roža je krasen cvet, a če bi bila vsa zemlja pokrita s samimi rožami, ne bi bilo lepo.

Tudi mi smó našli marsikaj lepega v tej deželi, a tudi prinesli smo dosti lepega s seboj. Ne silimo torej v enoličnost. Sprejmimo, kar najdemo dobrega in lepega, a ohranimo in razvijajmo, kar imamo takega sami, da bo Lepota lepša, pestrejša in bo naš vrt čim krasneje cvetel in čim blaže duhtel.—C. G.

Razni mali oglasi

AUTO BODY & FENDER MEN

TOP WAGES

Vacations with pay
STEADY WORK
Excellent working conditions
"COME READY TO WORK"
GRANT AUTO CONSTRUCTION
7604 So. Halsted St.

Secretary-Stenographers
Typists and File Clerks
FOR YOUNG, AGGRESSIVE
A-1 MANUFACTURING FIRM
Pleasant Working Conditions
PERMANENT
2nd FLOOR
Universal
Paper Products Co.
823 S. Wabash

"WORK WITH A FIRM THAT OFFERS PEACETIME SECURITY"

We Need at Once

MOLDERS - SQUEEZE MACHINE
GRINDERS - PACKERS
SORTERS

PROFITEERING FOR WORKERS WITH 3 YEARS SENIORITY
TIME 1/2 OVERTIME—GROUP INSURANCE
PAID VACATION

Malleable Iron Jobbing Foundry
Wm. E. Pratt Mfg. Co.
JOLIET, ILL.

MEN

You Can Look Ahead and Plan Your Tomorrow with the Nation's Largest MEAT PACKING CO.

We have Several Openings for
CHOPPER HELPERS—SMOKE HOUSE MEN
CLEAN UP MEN—OVEN HELPERS
ORDER FILLERS

GOOD PAY—INCENTIVE BONUS PLAN
GROUP INSURANCE and MANY COMPANY BENEFITS
PAID VACATION—BONUS FOR NITE WORK

OSCAR MAYER & CO.
1241 N. SEDGWICK

EX-WAR WORKERS

"Get a Permanent Job Today at"

SPIEGEL'S

M-E-N

WAREHOUSE STOCK MEN
PACKERS
ORDER FILLERS
RECEIVERS
MILL WRIGHTS
FURNITURE REFINISHERS
CABINET MAKERS

Many Jobs also for unskilled workers

W-O-M-E-N

PACKERS
ORDER FILLERS
CLERKS
TYPISTS

Many Jobs also for unskilled workers

NOW IS THE TIME • APPLY TODAY

SPIEGEL, INC.

1038 West 35th St.

EMPLOYMENT OFFICE OPEN 8 TO 5 P.M. WEEK DAYS—SATURDAYS 8 TO 2 P.M.



"Ti frira, si res taka kot kak delavec. Nikdar zadovoljna! Imai delo, da lahko tipkaš drugim odslavinne liste, kljub temu pa si nariš."

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

Na piki je imel lorda Stewarta, zastopnika Angleške, in pa "sanjača" grofa Capodistrias. Tega je pred vsemi! Lord Stewart je oholost vračal z oholostjo; Capodistrias pa je moral marsikaj pogoltniti, ker se ni mogel zanašati na svojega vladarja, pri katerem mu je bil knez Metternich ravno ob ljubljanskem kongresu korenito izpodjedel vsako stališče.

Kakor smo že povedali, je stanoval knez Metternich v drugem nadstropju barona Zoisa hiše na Bregu.

Odkazali so mu celo drugo nadstropje; sam je moral priznati, da je bilo stanovanje pripravnost in da je moral z njim biti zadovoljen. Hišna gospodinja, baronica Zoisova, se je na vse pretege trudila, da bi dala, kar se je od nje zahtevalo. In lahko si mislimo, koliko truda, koliko skrbi je revica prebila, preden je bilo vse v redu, da je mogla z mirno vestjo sprejeti imenitnega svojega gosta pod svojo streho. In tudi potem, ko ga je že imela pod svojo streho, skrb in trud nista ponehala, ker je naravno, da imajo tako visoki gospodje, kakor je bil "bog" ljubljanskega kongresa, vsekdar svoje posebne muhe.

V svojih "zapušenih papirjih" pa ji je ta kavalir postavil tale trivialni spomenik: "Meine Hausfrau ist garstig wie die sieben Todsünden und besitzt sieben Kinder, die jenen Sünden nicht unähnlich sind"—moja hišna gospodinja je grda kakor sedem smrtnih grehov ter ima sedmero otrok, ki so omenjenim grehom podobni. Ta vzgled nam kaže, da je med različnimi elementi v značaju takrat tako imenitnega državnika bila prostostina v mišljenju prav močno zastopana!

Knez Metternich ni poznal takta in tudi pri kongresnih sejah je bil včasih robot kakor kak hribovec! Včasih pa je znal biti tudi pristrano ljubezniv ter je dostikrat prizanašal, ko je ves kongres menil, da bo vzpik. Veselilo ga je ravno to, če je mogel gledati, kako so se srdili nasprotniki. Zategadelj piše v svojem dnevniku: "Ugaja mi namreč zabavljanje tistih ljudi, katerim nalašč stopam na noge."

Med tistimi, katerim je knez pri vsaki priliki nalašč stopal na noge, je bil, kar smo že večkrat omenjali, Capodistrias. Tega ruskega državnika knez ni mogel videti, ne gledati. To nasprotje ni bilo nikomur tajno in se tudi ni nikomur prikrivalo. Metternich in Capodistrias sta se vsekdar prepirala. Pri vsaki najmanjši konferenci sta se spopadla in tudi pri splošnih konferencah sta si segala v lasje.

Kakor smo že prej omenili, so bile glavne konference tiste, katerih so se udeleževali poslane vseh na kongresu zastopnikov držav. Pri njih se je "sklenilo", kar so bili poprej pri malih konferencah zastopniki svete aliance do pičice določili, največkrat brez vsakega razgovora in brez vsakega glasovanja. Predsednik Metternich je slovesno proglasil, da je to in to soglasno sprejeto, in dobro je bilo. Včasih se je pa vendar vnela debata, in celo v prav ostri obliki, posebno če sta bila kneza razsrdila Stewart in Capodistrias.

K splošnim konferencam so prihajali diplo-

mati v največji gali. V Zoisovi hiši, v drugem nadstropju proti vodi, se je nahajala velika konferenčna soba, tik nje pa so bili Metternichovi sprejemni saloni. Stari ljubljanci so vedeli mnogo pripovedovati o teh konferencah, ki so se navadno pričnile proti večeru. Pripovedovali so, da so se začele z vojaškim hrupom, nakar je vse Trnovo in vse Sv. Jakoba predmestje skupaj drlo.

V razsvetljeni veži Zoisove hiše je bilo nastavljeno pol stotnje vojakov, ki so morali vselej za orožje prijeti, kadar so dohajali zastopniki posameznih držav. Ti so se v dvornih vozovih pripeljavali za pet in pet minut, ter vselej so jih sprejeli z vojaškim rožljanjem. Naravno, da je preteklo precej časa, dokler se je zbral visoki kongres! Stroga etiketa je veljala glede vrste, v kateri so prihajali posamezniki. Prva sta se pripeljala ruska državna tajnika, potem zastopnik Pruske, nato zastopnik Francoske, zastopnik Angleške in tako dalje. Pri koncu je dospel kongresni drobiž, ki ni imel ničesar govoriti ter je služil le za stafažo. A sprejemali so ga istotako z vojaško častjo, tako da na Gregu ni hotelo prenehati neprestano vojaško ropotanje.

Došle diplomate je sprejemal v prvi sobi dvorni svetnik Gentz, v velikem salonu, neposredno pred konferenčno sobo pa knez Metternich. Vsakemu posebej je stisnil roko ter mu izpregovoril nekaj ljubeznivih besed. Vsakega posebej je vodil k stolu, ki mu je bil odkazan. Precej časa je preteklo, preden so vsi prišli. Samo ob sebi je umevno, da oni, ki so morali čakati, niso molčali.

Čas, ki so ga diplomati presedeli v salonu, so imenovali "predkonferenco". Vsekdar je bil pri teh predkonferencah prav živahen razgovor; švigali so hudobni dovpti tja in sem, tu so nasprotniki drug drugega obsipavali s strupom, ali če že ne s strupom, pa vsaj z velikimi neljubeznostmi. Vse to se je potem po mestu indiskretno raznašalo kot "najnovejše".

Tudi knez Metternich je moral marsikako grenko požreti, a prvi, ki je pričel zbadati, je bil vedno on sam. Zbadalo se je vedno pod krinko ljubeznosti, ki jo imajo državniki v svoji oblasti. Na videz se je precejal sladko mleko, a z mlekom se je precejal tudi strup, in dostikrat je bilo več grenkega strupa neko sladkega mleka. Ravno zategadelj so predkonference posebno slovele!

Konec meseca januarja je bila splošna konferenca. Napovedana je bila na šesto uro zvečer. Ljubljansko občinstvo je že slutilo, da se na nji odločijo koraki, ki jih hočejo združene države nastopiti proti Neapoljaki. Takoj ob šestih so pričele karose drdati in na Bregu je pel boben, da se je vse treslo. Zgoraj je sprejemal in pozdravljaval Metternich vse, ki so bili poprej v razsvetljeni veži vojaško sprejeti.

Ker se bomo v tej pripovedi še tuintam srečavali z zastopniki posameznih držav, ne bo brez koristi, da vsaj važnejše teh zastopnikov takoj na tem mestu imenoma naštejemo in z njimi seznanimo častite čitatelje; tako ne bo pozneje treba navajati, kdo so bili in kaj so na kongresu zastopali.

(Dalje prihodnjič)

kateraga siljenca nekaj okras-

kov. Deset bolnikov je bilo v sobi. Večinoma so spali. Le pri vratih tisti me je topo pogledal. Bil je edini, ki me ni mogel trpeti. Gnusna bolezen se mu je zajedla v vse telo. Njegov um je bil mračen, odgovarjal ni nikomur; ko pa je zagledal mene, se je obrnil v zid in zaškrtal z zobmi. Stopil sem prijazno do njega, on pa je skril obraz v odejo in izpod nje sem čul zo-pet skrtanje z zobmi.

Ker se ni nihče genil, sem šel po prstih skozi sobo do bolnice siljenčkov. Rahlo sem odklenil in za seboj zopet zaprl.

V kotu na postelji je sedel Frice. Oči so mu bile vdrti in komaj je dvigal trepalnice. Vse telo je bilo izmognano in izsesano, ustnice brez krvi, roke voščene in sama kost in koža.

"Frice, kako ti je? Slabo, kajne?"

"Strah me je!"

"Strah? Česa se bojiš?"

"Tako strašno nekaj hrusta in škriplje. Smrt gre pome. Ali ne?"

"Ne boj se, Frice! Veter tuli in brije!"

"Ni veter! Veter nima zob!" Veliki navihaneč, ki je z mladimi leti doživel za prislilnico, je bil vendarle še ves otrok. Posmehal sem se mu.

Brzo je opazil smeh in je bil razžaljen. Majhena rdečica mu je podplula obraz.

"Nalašč ne verjamete?"

Trudno glavo je naslonil na zid in me gledal z mrtvimi očmi.

"Verjamem, verjamem, Frice, da si čul. A pravim, da si se motil. Ali pa si slišal iz sosednje sobe hreščanje, kjer spijo drugi bolniki."

Frice me je gledal zdržema z mrtvimi očmi, kot bi s pokopališnega vogla gledala vame naslikana smrt. Prijel sem ga za roko, da bi zbudil v njem zaupanje. Roka je bila mrzla in polita s tistim potom, ki oblije človeka tedaj, ko se bori zadnji plamenček življenja s smrtjo.

"Frice, slabo ti je, kajne? Ali hočeš kozarček konjaka?"

Pokimal je. Nalil sem posodico. Močna pijača ga je nekoliko pokrepčala.

"Povejte mi, ali bom res umrl?"

"Nič se ne boj, Frice, saj si pripravljen, in na svetu te itak ne čaka nič dobrega!"

"Saj bi rad umrl, kako sije solnce zunaj ječe."

Po njegovem licu se je razlila tolika bolest in se zasvetilo tako gorko hrepenenje, da nisem mogel za čas govoriti.

(Dalje prihodnjič)

Razni mali oglasi

SERVING GIRLS
Dessert and fountain servers, counter girls, runners, dishwashers, bus women. Apply Employment office, 3rd floor.

MARSHALL FIELD & CO.
State—Washington

SLOVENE MEN—you are needed at once for FACTORY WORK.—Good working conditions. No Sunday Work. "Men work in your own neighborhood."

BODINE ELECTRIC CO.
2254 W. Ohio St.

GENERAL HOUSEWORK AND COOKING
Private room and bath; stay or go; adults; best pay

NORTON, 5136 Harper
Hyde Park 8247

DEKLETA IN ŽENE

IZKUŠENOST NI POTREBNA

MI VAS NAUČIMO VSE, KI SE TIČE KNJIGOVEZNIŠTVA

7:15 A.M. to 3:45 P.M.

3:45 P.M. to 12:15 A.M.

12:15 A.M. to 7:15 A.M.

NAJBOLJŠA PLAČA OD ZAČETKA

STALNO DELO

W. F. HALL PRINTING COMPANY

4600 DIVERSEY

WE NEED MEN AT ONCE

SHEET METAL WORKERS

STRUCTURAL STEEL WORKERS

DRAFTSMEN

Plenty of overtime WITH BONUS

DRYING SYSTEMS, INC.

1800 Foster Ave.

Razni mali oglasi

Hotelske služkinje in čistilke

STALNO DELO

DOBRO DELOVNO OKOLIŠČINE
"Full" ali "part time," kakor želite. \$92.00 na mesec. Oglasite se **EDGEWATER BEACH HOTEL** v uposlovalnem uradu 5357 Sheridan Road

MOŠKI—ČISTILCI

DOBRO NOČNO

STALNO DELO

DOBRO DELOVNO STANJE
Dobra plača—pridite še danes! Oglasite se

Edgewater Beach Hotel

Employment Office
5357 Sheridan Road

WOODWORKERS

To work on

Wooden Showcases

Cabinet Makers

Steady work all year

GOOD PAY

PAID VACATIONS

Group Insurance

Apply

346 N. Justine

Turret Lathe Operators Winders

Excellent Post-War Opportunity

PLENTY OVERTIME

Old Established Firm

GOOD PLACE TO WORK

Chicago Electric Co.

1328 W. Cermak Rd.

SHEET METAL & TRUCK BODY BUILDERS

TRUCK MECHANICS

Steady Work - Good Pay

1821 W. 33rd Place

LAFAYETTE 2000

COOK AND GENERAL WORK

No heavy cleaning

6 rooms apt; own room and bath

2 adults. \$25.

Call between 7 & 9 PM

FAI 2022

MECHANICS

BODY & FENDER MEN NEEDED

Chrysler experienced preferred, but not necessary. TOP PAY—Vacations—Pleasant working conditions.

C. W. MARQUARDT CO.

48 No. Laramie

DRIVERS

Also man to work in Wholesale

Fruit and Vegetable House

Experience not necessary

Good pay. Steady work

GREENBERG & TUCKMAN

920 W. Randolph

\$50.00 NAGRADE

Ako veste za koga, ki ima dobro

karo na prodaj, ali prodate vašo karo

za izredno dobro ceno. Kličite

SEELEY 0607 po 6 P.M. ali pa

JUNIPER 7810.

Burlington Railroad

potrebuje

TELEGRAPHERS - MACHINISTS

BOILERMAKERS - PIPEFITTERS

CAR MEN - FREIGHT HANDLERS

MECHANIC'S HELPER—

ALL CRAFTS

COACH CLEANERS - SIGNAL MEN

LINEMEN, LABORERS—

ALL CLASSES

LIBERAL AGE LIMIT

Free transportation to job

Apply 2nd Floor

C. B. & Q. R.R. CO.

433 W. HARRISON STREET

or 759 S. STATE STREET

Razni mali oglasi

SLOVENE WOMEN, you are needed.—Good working conditions.—TOP SALARY.—No Sunday work. "We are right in your own neighborhood." Apply at once 2507 W. Cermak Rd. Phone Lawndale 4477

M-E-N-M-E-N

To work in

Large Meat COMMISSARY

in the following positions:

Cooler Men

Checkers

Crew Leaders

Cutters

Luggers

(Day or night shifts)

Hourly rates—Nights 85c to \$1.04

Days 85c to \$1.00

Paid Vacations—Group Insurance

NATIONAL TEA CO.

310 No. Peoria St.

GIRLS

Sewing Machine Operators

Good pay

OTTENHEIMER & CO.

407 S. Green St.

PORTER

Day Work — Steady Job

\$40 week

SONNE BAKERY

2202 Addison

BOYS & MEN

PERMANENT WORK

Under 45

To work in pressroom and other

departments

NO EXPERIENCE NECESSARY

SPLENDID OPPORTUNITY

GOOD PAY

DAY OR NIGHT SHIFT

APPLY

2436 W. 15th St.

WOMEN-GIRLS

We have Openings for:

PACKERS -

WRAPPERS

in our General Manufacturing

and Bakery Departments

NO EXPERIENCE

NECESSARY

GOOD PAY

Group Insurance—Paid vacations

GOOD FUTURE

NATIONAL TEA CO.

1000 N. Crosby St.

(1000 North—600 West)

Razni mali oglasi

LABORERS & PORTERS
Good pay - Good hours
Apply
ROSEN'S BAKERY
549 W. Division St.

Typists and Clerks

LOOP INSURANCE

OFFICE

Experience not necessary

SEE MR. AHROLD

Room 220

166 West Jackson

MEN—WOMEN GIRLS

For

BINDERY

AND LIGHT

FACTORY WORK

FULL OR PART TIME

International Tag & Salesbook Co.

319 North Whipple St.

Burlington Railroad

wants

CLEANING WOMEN

for

GENERAL OFFICE BUILDING

Night work

Apply Room 206

547 W. JACKSON BOULEVARD

Ask for Mr. Kelly

TRUCK MECHANICS

METAL MEN

"You are needed at once"

STEADY WORK

GOOD PAY